

26. september 2023

Lahend taotluste 265/17 ja 26473/18 kohta - õigus oma omandit segamatult kasutada

Yordanov ja teised vs. Bulgaaria

Protokolli nr 1 artikkel 1

Asjaolud

Kaasus puudutab 2012. aastal vastu võetud õigusaktide kohaldamist, mis näevad ette, et Bulgaaria riik konfiskeerib väidetavalt ebaseaduslikult omandatud vara. Mõlema kaebaja vara konfiskeeriti pärast nende süüdimõistmist kuritegudes, kuigi väidetavalt puudus seos kuriteo/kuritegude ja konfiskeeritud varade vahel.

Kaebajad tuginevad EIK-sse pöördudes protokoll nr 1 artiklile 1 ning konventsiooni artiklitele 6 ja 13 ning leiavad, et nende varade konfiskeerimine oli ebaõiglane ja meelevaldne.

EIK seisukohad

Protokolli nr 1 artikkel 1

(a) Sekkumise olemasolu, selle seaduslikkus ja legitiimne eesmärk – kaebajate varade konfiskeerimine tähendas sekkumist nende õigustesse protokoll nr 1 artikli 1 alusel. Nagu ka kohtuasjas [Todorov ja teised vs. Bulgaaria](#), ei pidanud EIK lõplikult kindlaks tegema, kas see sekkumine kuulus selle sätte teise lõigu (vara kasutamise kontroll) või esimese lõigu teise lause (vara äravõtmine) kohaldamisalasse. Sekkumisel oli siseriiklikus õiguses (2012. aasta seadus) alus, millel oli avalikest huvidest lähtuv legitiimne eesmärk. Selleks oli vara ebaseadusliku omandamise ärahoidmine kuriteo- või haldusõiguserikkumiste teel.

(b) Proportsionaalsus – kohtuasjas *Todorov ja teised vs. Bulgaaria* tuvastas EIK 2005. aasta seaduses ja selle kohaldamise viisis mitmeid puudusi, mis võivad paljudes olukordades panna kostjatele konfiskeerimisjuhtumite puhul liigse koormuse ja tasakaal selles menetluses oli kallutatud riigi kasuks. 2012. aasta seaduses oli säilinud märkimisväärne hulk neid puudusi. Esiteks oli konfiskeerimismenetluse algatada võivate eelkuritegude loetelu endiselt väga lai ja võrreldav 2005. aasta seadusega. Teiseks oli 2012. aasta seaduse reguleerimisala lai ka selle kehtivusperioodide osas. Kuigi see ei käsitlenud 2005. aasta seaduse kohaselt 25 aasta jooksul soetatud varasid, nägi see kostjatele ette oma tulude ja kulude seaduslikkuse tuvastamiseks kümneaastase perioodi, mis oli siiski märkimisväärne. Lisaks oli 2012. aasta seadus kohaldatav isegi siis, kui eelkuriteod pandi toime aastaid enne selle seaduse jõustumist. See oli tõepoolest nii kaebaja puhul taotluses nr 265/17.

Nagu ka 2005. aasta seaduse puhul, pidas EIK mõistlikuks eeldada, et 2012. aasta seaduse üsna lai kohaldamisala, koos selle tagasiulatuva kohaldamisega, pani kaebajate jaoks ülesandeks tõendada mis tahes vara seaduslikku sissetulekuallikat või päritolu.

Seetõttu pidas EIK asjakohaseks järgida käesolevas asjas võimaluste piires samasugust lähenemisviisi, mis on kehtestatud kohtuasjas *Todorov ja teised vs. Bulgaaria*. Käesolevas asjas on taotluses nr 265/17 siseriiklikud kohtud leidnud, et kaebaja ei suutnud tõendada seadusliku sissetuleku olemasolu, mis õigustaks kõnealuste varade olemasolu, arutamata mis tahes kuritegu või haldusõiguserikkumist, mis võis olla vara allikaks, ega tuvastanud seost nende varade ja mis tahes sellise tegevuse vahel.

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

Samamoodi on taotluses nr 26473/18 jõudnud siseriiklikud kohtud järeldusele, et kaebajad ei olnud tõendanud piisavat seaduslikku sissetulekut, et omandada konfiskeeritud vara, püüdmata tuvastada seost nende ja eelkuritegude vahel, leides, et see ei olnud 2012. aasta seaduse kohaselt vajalik.

Sellest tulenevalt ei olnud käesoleval juhul nõutud standardid täidetud. EIK leidis, et vaidlusalustes asjades ei ole õiglast tasakaalu leitud ja kaebajate õigustesse sekkumine oli olnud ebaproportsionaalne. EIK tuvastas ühehäälselt protokolli nr 1 artikkel 1 rikkumise.

Artikkel 41

Taotluses nr 265/17 ei esitatud õiglase hüvituse nõuet ja seetõttu EIK ei mõista Bulgaarialt selle taotluse esitanud isikule õiglast hüvitist välja. Seoses taotlusega nr 26473/18 leidis EIK, et Bulgaaria peab mõlemale kaebajale maksma mittevaralise kahju hüvituseks 3000 eurot. Varalise kahju hüvitamise nõuded jättis EIK rahuldamata.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

26. september 2023

Suurkoja otsus 15669/20 - *nullum crimen sine lege*

Yüksel Yalçınkaya vs. Türgi

Artiklid 6, 7 ja 11

Asjaolud

Kaebaja, kes oli asjakohasel ajal riigikooli õpetaja, mõisteti süüdi relvastatud terroriorganisatsiooni, nimelt „Fetullahistliku terroriorganisatsiooni/paralleelse riigistruktuuri“ (FETÖ/PDY) kuulumise eest, mida riigivõimud pidasid 15. juuli 2016. aasta riigipöördekatse taga olevaks. Tema süüdimõistmine põhines otsustavalt sellel, et ta kasutas krüpteeritud sõnumsiderakendust „ByLock“, millele Türgi riiklik luureagentuur (MİT) oli osana oma luuretegevusest juurde pääsenud, et koguda teavet FETÖ/PDY kohta. Kaebajale määrati karistuseks 6 aastat ja 3 kuud vangistust. Tema edasikaebed olid edutud.

Kaebaja tugines EIK-sse pöördumisel eelkõige artiklitele 6, 7 ja 11.

3. mail 2022 loobus EIK koda pädevusest suurkoja kasuks.

Suurkoja järeldused

Suurkoda tuvastas artikli 7 rikkumise siseriiklike kohtute siseriikliku õiguse ettenägematu tõlgendamise tõttu, mis omistas objektiivse vastutuse pelgalt ByLocki kasutamisele. Samuti tuvastas suurkoda artikli 6 lõike 1 rikkumise, kuna siseriiklikud kohtud ei võtnud kasutusele asjakohaseid tagatisi, mis võimaldaksid kaebajal tõhusalt vaidlustada peamised tõendid (elektroonilised andmed). Samuti ei olnud siseriiklikud kohtud esitanud piisavalt põhjendusi. Suurkoja hinnangul rikuti ka artiklit 11, kuna siseriiklikud kohtud jätsid kaebaja ilma minimaalsest kaitsest omavoli eest ja laiendasid asjaomase süüteo ulatust, tuginedes oma veendumuse kinnitamiseks tema liikmelisusele ametiühingus ja ühenduses, mis väidetavalt oli FETÖ/PDY-ga seotud, kuid mis mõlemad tegutsesid kohtuasjade toimumise ajal seaduslikult.

Artikkel 41

EIK leidis 10 poolt- ja 7 vastuhäälega, et rikkumise tuvastamine on iseenesest piisav õiglane hüvitis mittevaralise kahju eest. Samuti otsustati 14 poolt- ja 3 vastuhäälega, et Türgi peab maksma kaebajale kulude katteks 15 000 eurot.

Artikkel 46

Individuaalsete meetmete osas leidis EIK, et siseriikliku õigusega lubatud kriminaalmenetluse taasalgustamine oleks kõige sobivam viis tuvastatud rikkumiste lõpetamiseks ja kaebajale kahju hüvitamiseks. Lisaks peab kostjariik rakendama asjakohaseid üldisi meetmeid, et lahendada süsteemne probleem, mis viis otsuses rikkumise tuvastamiseni, eelkõige siseriiklike kohtute lähenemisviis Bylocki kasutamisele. Täpsemalt peavad kohtud võtma nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid konventsiooni standardeid, nagu käesolevas kohtuotsuses tõlgendati ja kohaldati. Kõnealune probleem puudutas ja jääb mõjutama suurt hulka inimesi. Praegu oli EIK-s umbes 8000 taotlust, mis hõlmavad artiklite 7 ja/või 6 alusel esitatud sarnaseid kaebusi süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, mis põhinevad ByLocki kasutamisel nagu käesolevas asjas, ning arvestades, et ametivõimud olid tuvastanud umbes 100 000 Bylocki kasutajat, võidakse esitada veel palju rohkem taotlusi. Seetõttu peavad Türgi ametiasutused käsitlema käesolevas kohtuotsuses tuvastatud puudusi niivõrd, kui see on asjakohane ja võimalik, laiemalt – st väljaspool käesoleva kaebaja konkreetset juhtumit.

Otsusele on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)